

Aleg. 184

Sprawozdanie

komisyi przemysłowej o sprawozdaniu c. k. Rady szkolnej krajowej we Lwowie odnoszącym się do stanu państwowych szkół przemysłowych i handlowych w Galicyi.

Wysoki Sejmie!

Rozwój krajowego szkolnictwa przemysłowego świadczy wymownie, że społeczeństwo nasze żywo odczuwa potrzebę kształcenia coraz liczniejszych zastępów młodzieży na przemysłowców wszelakich kategorii.

Podczas gdy w roku 1896/7 liczba uczniów szkół przemysłowych wynosiła 959, to już w roku 1897/8 liczba uczniów podniosła się do 1092 a w roku 1898/9 do cyfry 1184,—co w procentach wyraża się jako progresya odpowiadająca około 10%.

Do roku 1899 nauka odbywała się w sześciu szkołach przemysłowych a mianowicie: 1. w szkole przemysłowej w Krakowie, 2. szkole przemysłowej we Lwowie, 3. szkole zawodowej dla przemysłu drzewnego w Zakopanem, 4. szkole zawodowej dla przemysłu drzewnego w Kołomyi, 5. szkole ślusarskiej w Świątnikach, 6. szkole kowalskiej w Sułkowicach.

Reskryptem z dnia 16. sierpnia 1899 r. ministerstwo dla Wyznań i Oświaty zatwierdziło założenie państwowej szkoły handlowej we Lwowie, sankcyonowane przez Monarchę dnia 8. września 1899 roku.

Szkoła przemysłowa w Krakowie pomieszczona w budynku przy ulicy Gołębiej, w którym się niegdyś mieścił instytut techniczny, rozwija się normalnie, wykazując z roku na rok wzrost frekwencji. — Zajęty przez tę szkołę budynek okazuje się za szczerpłym już od szeregu lat, tak, że musiano wynajmować prywatne lokale dla pomieszczenia sal wykładowych a ostatecznie zajęto część budynku pogimnazjalnego Św. Anny, a mianowicie pięć sal dla trzeciego i czwartego kursu mechaniki wraz z potrzebnymi zbiorami naukowymi, a nadto kursa specjalne dla maszynistów i prowadzących lokomotywy.

Jak już z poprzednich sprawozdań zarówno komisji przemysłowej jak i rady szkolnej krajowej jest wiadomem, krakowska szkoła przemysłowa składa się z wyższej szkoły przemysłowej z wydziałami budownictwa, mechaniki technicznej i chemii technicznej oraz z oddziału przemysłu artystycznego, wreszcie ze szkoły przemysłowej uzupełniającej dla pomocników i terminatorów przemysłowych — oprócz tego odby-

wają się tam kursa specjalne: 1. czteromiesięczny kurs dla obsługujących maszyny i kotły parowe, 2. dwumiesięczny kurs dla maszynistów kolejowych, 3. pięcioletni kurs dla malarzy dekoracyjnych wreszcie 4. sześciotygodniowy kurs dla nauczycieli szkół przemysłowych uzupełniających.

Umieszczenie szkoły przemysłowej w Krakowie - co komisya z naciskiem podnosi - jest zupełnie niedostateczne. Sam fakt, że musiano donajmować przez szereg lat prywatne mieszkania, a od roku zeszłego zajęcie pięciu sal w budynku pogimnazjalnym św. Anny, dalej podniesienie przez Ministerjum oświaty dotacji z 3.000 złr. na 5.000 złr. za donajmowanie lokalności świadczy, że w kołach miarodajnych, bo w Ministerjum samem jest głębokie przeświadczenie, że szkoła przemysłowa w Krakowie nie jest odpowiednio do dzisiejszego rozwoju umieszczoną. Przez zajęcie pięciu sal w budynku św. Anny zwanym uczyniono zadość najpilniejszej na razie potrzebie, zaznaczyć jednak trzeba i należy, że obecne umieszczenie nie czyni zadość tym wymogom, jaki bardzo pomysłny rozwój tej szkoły stawia na najbliższą przyszłość. Dwie tak ważne w kraju naszym gałęzi przemysłu jak nafcjarstwo i gorzelnictwo nie pozwalają nawet myśleć o założeniu nowych kursów dla tych gałęzi wiedzy zawodowej. Kraj, który z wielkiego przemysłu ma wybitnie rozwinięte nafcjarstwo a z dziedziny przemysłu rolniczego gorzelnictwo, nie może liczyć na urządzenie odnośnych kursów tylko dlatego, że po prostu niema na to miejsca.

Gdy więc potrzeba ta już od szeregu lat wykazywana, zaspokojoną być może jedynie przez budowę nowego gmachu dla pomieszczenia szkoły przemysłowej w Krakowie, Komisya przemysłowa tem więcej zmuszoną jest wnosić ten sam - nie nowy - od szeregu lat stawiany postulat, tem ważniejszy o ile wszelkie dalsze ociąganie nowe przysparza trudności, a przedewszystkiem tamuje rozwój przemysłowej szkoły w Krakowie, który w daleko wyższym stopniu może być osiągniętym, gdy szkoła znajdzie pomieszczenie, jakie nieodzownie jest dla tej szkoły potrzebnem.

Konieczność postawienia nowego gmachu dla szkoły przemysłowej w Krakowie jest tak samo postulatem Komisji przemysłowej jak lat poprzednich.

Wszelkie pod tym względem dalsze przewlekanie sprawy uważa Komisya przemysłowa dla rozwoju szkoły przemysłowej w Krakowie za bardzo zżubne i szkodliwe.

Szkoła przemysłowa we Lwowie ma cztery główne działy: 1. oddział przemysłu budowlanego, 2. oddział przemysłu artystycznego, 3. salę publiczną rysunków i modelowania dla mężczyzn i kobiet, 4. wreszcie uzupełniającą szkołę przemysłową.

Główne te oddziały mają w programie nauk: ślusarstwo artystyczne i budowlane (3 i 4 lata nauki), stolarstwo meblowe i budowlane (3 i 4 lata) tokarstwo (3 lata), snycerstwo (4 lata), rzeźbiarstwo (4 lata), hafciarstwo (4 lata), koronkarstwo (3 lata) dalej jest osobny podział dla rysunków dla niewiast, dopełniająca wieczorna szkoła rysunków dla rzemieślników, nauka dla podmajstrzych murarskich, kamieniarskich i ciesielskich, którzy chcą zostać majstrami.

Nauka dla podmajstrzych trwa przez pięć zimowych kursów od 1. listopada do 30. marca na dziale murarskim, przez cztery zimowe kursa na działach ciesielskim i kamieniarskim.

Rażący brak miejsca w szkole przemysłowej lwowskiej udaremnia zabiegi około założenia zawodowych szkół dla bronzowników, cyzelierów i keramików; uszczupla zaś w wielkiej mierze korzyści, jakie mogliby wynieść z nauki uczniowie na kursach dla podmajstrzych. Nauka tam zaczyna się dopiero o godzinie 2ej po południu, wtedy gdy sale są opróżnione przez uczniów innych oddziałów.

Gdy się jeszcze doda, że istnieje także szkoła malarstwa pokojowego i dekoracyjna, to mniej więcej wyczerpuje się obraz działalności szkoły przemysłowej we Lwowie.

Tak samo, jak w Krakowie tak i we Lwowie gmach mieszczący szkołę przemysłową okazuje się tak małym, że postęp nauki, wzrost i rozwój, są poprostu z tego powodu narażone na szwank. - Przy tych światłych przewodnikach, jakich obydwie

szkoły posiadają, przy tych wyborowych gronach nauczycielskich normalny w obydwóch tych szkołach osiągnąć jeszcze lepsze rezultaty, gdyby niewidziany brak miejsca nie stał temu na przeszkodzie.

Lwowska szkoła przemysłowa zakładaną była wówczas, kiedy przypuszczano, że frekwencya sięgać będzie liczby około dwustu uczniów.

W siedm lat po założeniu tej szkoły (15. września 1898 roku) zapisało się 449 uczni.

Szkoła obliczona na frekwencyę 200 uczni, gmach dla tej ilości wzniesiony, musi wykazywać brak miejsca, gdy liczba uczących się została więcej jak zdwojona.

Zgodnie też z sprawozdaniem Rady szkolnej krajowej, Komisya przemysłowa stwierdza, że warsztaty są bardzo źle umieszczone.

Brak tam miejsca w przepełnionych salach, brak światła i powietrza ujemnie wpływać musi. — Zarządzenie temu stanowi łatwym nie jest. Szkoła przemysłowa lwowska zbudowana w miejscu zewsząd zabudowanym nie pozwala się rozszerzyć czy to przez dobudowanie skrzydeł lub rozszerzenie gmachu w inny sposób. — O budowie nowego gmachu trudno na razie myśleć. — Niema — a chodzi tutaj o pospiech i zarządzenie złemu doraźnie. — innego sposobu, jak starać się o przynajęcie lokalu w domach prywatnych. Nie jest to ostateczny sposób usunięcia braków, — uważanem też musi być jako środek dorywczy, połowiczny, który tylko na razie zastosowanym być może.

Zawodowe szkoły przemysłu drzewnego w Zakopanem i Kołomyi rozwijają się pomyślnie. Frekwencya się ustaliła i wynosi w szkole Zakopańskiej w roku 1898/9 118 uczni (w roku 1897/8 113) w Kołomyi tak samo jak w roku 1897/8 60 uczni.

Obydwie szkoły w tym samym prowadzone kierunku, zajmują się przedewszystkiem uszlachetnieniem rodzimych wzorów, jakich w Zakopanem dostarczały wzory miejscowej ludności podtatrzńskiej, w Kołomyi ludności huculskiej.

W wyrobach jednej i drugiej szkoły widać ustylizowanie rodzimych motywów, z czego powstają sposoby: zakopański i huculski. Na czele szkoły w Zakopanem stoi wybitny architekt, który z zamiłowaniem oddaje się wykształceniu i wyrobieniu sposobu zakopańskiego. Dyrektor teje szkoły prof. Kovats z polecenia Komisji krajowej wykonał projekt pawilonu dla wystawy paryskiej. Współdziałają tu szkoły państwowe w Zakopanem, Kołomyi, Lwowie, Świątnikach, a krajowe w Zakopanem (koronkarska), Kańczudze, Makowie, Glinianach i Kołomyi (garncarska) i ceramicznej stacyi przy politechnice we Lwowie. Pawilon ten będzie wiecznym obrazem produkcji wymienionych galicyjskich szkół przemysłowych*).

Szkoła zawodowa w Kołomyi cierpi bardzo na brak dobrego umieszczenia, co nadzwyczaj ujemnie wpływa na rozwój tej szkoły.

Jakkolwiek szkice i kosztorys przybliżone są oddawna wypracowane a Rada szkolna krajowa stara się o uzyskanie na ten cel funduszków, sprawa nie posuwa się naprzód ze szkodą wielką dla samej szkoły.

Szkoła ślusarska w Świątnikach rozwija się coraz to lepiej. Ulepszone wyroby znajdują coraz większy odbyt, a zamówienia wzrastają, co dobrze świadczy o dobrem i rozumnym prowadzeniu szkoły. (W roku 1899 wyrobiono w tej szkole towarów za 514.000 zł.) Sprawozdanie Rady szkolnej podnosi te braki, które już od szeregu lat uczuwać się dają, mianowicie: w urządzeniu maszynowym warsztatów szkolnych. Najbardziej daje się odczuwać brak strugawki, wiertaczki stojącej, tokarki, i innych mniejszych maszyn koniecznych do urządzenia postępowego warsztatu szkolnego potrzebnych. Dotkliwym jest także brak wody dla kotła parowego. Studnia jest niewystarczającą i domaga się koniecznie pogłębienia.

*) Nadto umieszczono w pawilonie swym także okazy rozmaitych wyrobów przemysłowych, o ile to tylko w obrębie szczupłego (z powodu zbyt małej dotacyi ze strony państwa) miejsca było możliwe.

Szkoła kowalska w Sułkowicach nie rozwija się tak dobrze i pomyślnie, jak by sobie tego życzyć należało, jakkolwiek kierownictwo spoczywające w doświadczonych rękach inż. Smereczyńskiego nie pozostawia nic do życzenia i zasługuje na wszelkie uznanie. Już w roku zeszłym komisya przemysłowa zwracała uwagę Sejmu na dotkliwe braki, które rozwojowi szkoły sułkowieckiej szkodzą a kierownictwu niezmieśnie utrudniają działalność.

Urządzenia warsztatowe okazują się niewystarczające i jakkolwiek szkoła sułkowiecka ustala coraz widoczniej kierunek swej pracy, to jednak rezultaty nie są takie, jak w szkołach innych.

Ażeby te rezultaty osiągnąć, potrzeba umożliwić ukończonym uczniom osiedlenie się na miejscu i zjednoczenie ich pracy. Zależnem to jest znowu od założenia wspólnej kuźni, dobrze urządzonej i prowadzonej.

Rada szkolna krajowa nawiązała rokowania z Wydziałem krajowym. Rząd dostarczyłby urządzenia maszynowe, motor itp., jeżeli Wydział krajowy z funduszków krajowych wzniesie odpowiedni budynek. Komisya przemysłowa wyraża przekonanie, że wszczęte rokowania doprowadzą do pomyślnego rezultatu, czego ze względu na rozwój szkoły w Sułkowicach gorąco pragnie.

Do tych sześciu szkół przemysłowych, które od szeregu lat istnieją, przybyła w roku 1899 państwowa szkoła handlowa we Lwowie.

W paragrafie drugim statutu c. k. państwowej szkoły handlowej we Lwowie określono cel, w jakim młodzież ma być kształconą. Szkoła handlowa wyższa ma za zadanie kształcenie osób stanu handlowego z wyższą kwalifikacją a mianowicie: szefów-prokurzystów, wyższych urzędników bankowych, eksporterów i t. d.

Szkoła handlowa uzupełniająca daje możność praktykantom handlowym do zdobycia tej fachowej wiedzy, która im jest koniecznie potrzebna

Nowo założona szkoła mieści się w lokalu wynajętym, — od 1. września 1900 roku zajmie gmach, który poprzednio mieścił seminaryum żeńskie przy ul. Skarbkowskiej.

Prowadzenie zakładu powierzono prof. Antoniemu Pawłowskiemu, znanemu z bardzo dodatniej działalności w Czerniowcach.

Komisya przemysłowa wita z żywą radością założenie tej nowej szkoły, która jest pierwszym — w swoim rodzaju — zakładem państwowym w Austrii. — Pierwszy początek nowo założonej szkoły nazwać można szczęśliwym, bo liczba uczniów (ograniczona §. 11. do liczby 40. na jedną klasę) wynosi już 96 uczniów.

Dowodzi to, że społeczeństwo żywo odczuło potrzebę takiej szkoły, skoro już w pierwszych miesiącach dostarczyło tak liczny kontyngent uczniów.

Sprawozdanie z powyższych sześciu szkół przemysłowych i jednej handlowej stwierdza stateczny tychże rozwój a coraz liczniejsza frekwencya wskazuje, że społeczeństwo nasze uznaje pożyteczność nauki, jakiej te zakłady udzielają.

Podczas gdy młodzież nasza garnęła się dotąd — w braku szkół przemysłowych i zawodowych — jedynie do szkół humanitarne wykształcenie mających na celu, obecnie część tej młodzieży skierowaną została do zawodów praktycznych, zawodowych.

Komisya przemysłowa z zadowoleniem widzi, że coraz większa ilość młodzieży oddaje się zajęciom zawodowym, podniesienie produkcji krajowej mającym na celu.

Gdy poprawa ekonomicznych stosunków całego kraju zależną jest od podniesienia produkcji krajowej, przeto i rozwój szkół przemysłowych, kładących podwaliny pod przemysł krajowy, uważa Komisya przemysłowa za rzecz pierwszorzędno znaczenia dla przyszłości kraju.

Komisya przemysłowa wyraża przekonanie, że dalsza akcja celem dalszego rozszerzania wiedzy zawodowej w kierunkach praktycznych jest bardzo doniosłą i z trwałością musi być dalej prowadzona.

Wyniki dotychczasowe są tak pocieszające — co głównie zawdzięczyć należy opiece Rady szkolnej krajowej i pracy pełnej poświęcenia a świadomej celu gron profesorskich i kierowników szkół przemysłowych — że można przy dalszej w tym kierunku pracy rokować jak najlepsze nadzieje, że z wykształceniem sił fachowych rozwinięciem się pomatu i przemysł rodzimy tak u nas mało dotąd rozwinięty ze szkodą dla ekonomicznej równowagi w produkcji krajowej, a tak zgubnym pod względem finansowym, skazującym kraj na import wyrobów przemysłowych.

Galicja przez cały bardzo długi szereg lat zaniedbywana pod względem przemysłowego szkolnictwa jest dopiero w samych początkach pracy w tych kierunkach zaczętej. Gdy kraje inne już od dziesiątek lat czerpały z kas państwowych fundusze na szkolnictwo przemysłowe, Galicja własnymi siłami zaczęła zakładać szkoły zawodowe, a dopiero za czasów marszałkowania ś. p. Zybkiewicza przypuszczono atak do Wiednia, aby też i kraj nasz mógł brać udział w korzystaniu z dobrodziejstw przemysłowego szkolnictwa opłacanego z funduszu państwowego.

Komisya przemysłowa zaznacza z ubolewaniem, że udział Galicji w funduszach państwowych na rzecz szkolnictwa przemysłowego nie jest tak znaczny, jakby należało, już nie tylko ze względu na systematyczne pod tym względem zaniedbanie od szeregu lat, ale nawet wobec ścisłego, cyfrowego porównania z innymi krajami monarchii.

Komisya przemysłowa popiera ten swój wywód liczbom zestawianiem, opartem na budżetach państwowych z ostatnich sześciu lat.

egat 1.

Zestawienie to dołącza się jako alegat 1. do sprawozdania niniejszego w całości, tu zaś zwraca się uwagę przedewszystkiem na cyfry wykazujące procentowy udział krajów w wydatkach państwa na szkolnictwo przemysłowe.

W ciągu tych lat sześciu wydatki ze skarbu państwa spadły w Galicji odnośnie do ogółu wydatków ponoszonych przez państwo na cele szkolnictwa przemysłowego z 8.44% na 7.62%, podczas gdy w prowincjach sąsiednich podniosły się lub otrzymują się w tej samej mierze.

I tak: na czele idą Czechy, które z ogólnych wydatków państwowych otrzymały w r. 1895 37.18%, w roku 1900 partycypują w tych wydatkach 38.17 procentami z ludnością mniejszą o blisko milion, a obszarem około 24.000 kilom. kwadr. mniejszym niż Galicja. Następnie Morawa z ludnością mniejszą o 4.25 miliona a obszarem około 55.000 kilom. kwadr. mniejszym niż Galicja, pobrała z funduszy państwowych w roku 1895 na szkolnictwo przemysłowe 11.23%, w roku 1900 13.47% ogółu wydatków.

Bardzo ciekawie przedstawiają się cyfry w zestawieniu kwot czerpanych z funduszu państwowego odnośnie do podatków bezpośrednich opłacanych przez pojedyncze kraje. Wykaz załącza się do sprawozdania niniejszego jako

egat 2.

I tu jaskrawo bardzo występuje różnica między traktowaniem Galicji a innymi krajami monarchii przez rząd centralny. Przed Galicyą idą według budżetu na rok 1900: Bukowina, Śląsk, Morawy, Czechy, Salzburg, Tyrol i Vorarlberg. Kraina i Wybrzeże. Za Galicyą: Styrya i Dalmacja.

Podczas gdy progresya zwyżkowa wyraża się w Czechach od roku 1896 do 1900 w procentach o 1.23%, w Morawach w tym samym czasie o 1.84%, w Bukowinie o 1.11% itd., to Galicja odnośnie do opłacanych do skarbu państwa bezpośrednich podatków wykazuje progresyę zwyżkową zaledwie o 0.4%!

Rozwój zaś rolnictwa przemysłowego tak małymi osiągnięty środkami wskazuje, że w kraju naszym jest odpowiedni grunt, że czeka tylko na to, aby stworzono warunki, aby szerzej rozwinąć się mogło. Pojedyncze gałęzie szkolnictwa przemysłowego rozwijają się doskonale, a niech wolno będzie przytoczyć tutaj jeden drobny wprawdzie ale bardzo charakterystyczny szczegół: w roku 1898 wysłano z Czech stypendystkę Barbarę Drangonową specjalnie dla działu koronkarstwa w lwowskiej szkole przemysłowej, aby tutaj dopełniła swego zawodowego wykształcenia.

Z kraju produkującego koronki w wielkich ilościach na wywóz przysyłają do Lwowa nauczycielkę dla uzupełnienia swego wykształcenia zawodowego.

Komisya przemysłowa widzi się spowodowaną zwrócić uwagę miarodajnych czynników na bardzo skąpy udział kraju naszego w wydatkach państwowych na cele szkolnictwa przemysłowego, uważa, że udział ten ze względu na podniesienie nietylko szkolnictwa przemysłowego, ale i w związku z tem będącego podniesienia produkcji przemysłowej, jest niewystarczający i stawia na końcu swego sprawozdania odpowiednią rezolucyę.

W ogólnych wywodach nie może Komisya przemysłowa nie zaznaczyć, że z radością wita założenie szkoły handlowej we Lwowie. — Rozwój przemysłu rodzimego nie może prawidłowo postępować, jeżeli nie jest wspieranym przez koła ludzi mających fachowe wykształcenie handlowe.

Tylko wtedy, jeżeli rodzima produkcya wspierana jest w sprzedaży przez handel rodzimy, można się spodziewać statecznego, ciągłego podnoszenia się produkcji z obojętną korzyścią dla produkujących i sprzedających, — szczęśliwa zaś ręka, jaką ma Rada szkolna krajowa w organizowaniu szkół przemysłowych i dobieraniu grom nauczycielskich, daje gwarancyę, że z nowej tej szkoły wyjdą ludzie nietylko zawodowo wykształceni ale i dzielni obywatele świadomi swoich obowiązków wobec kraju i za niedbanego handlu krajowego.

Reasumując wszystkie te powyższe wywody nad sprawozdaniem Rady szkolnej krajowej o stanie państwowych szkół przemysłowych i handlowej, — sejmowa Komisya przemysłowa wyraża uznanie dla c. k. Rady szkolnej krajowej za starania, jakiem otoczona jest akcyja na polu rozwinięcia szkolnictwa przemysłowego w kraju i wnosi następujące rezolucyę:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół państwowych przemysłowych i handlowej w roku szkolnym 1898/9.

II. Sejm na mocy uchwały swej z dnia 18. lutego 1898 ponownie wzywa c. k. rząd o przyspieszenie budowy gmachu dla szkoły przemysłowej w Krakowie, i domaga się rozszerzenia programu nauk o dwa działy: naftarski i gorzelniczy oraz rozszerzenia programu nauki praktycznej. —

III. Sejm wzywa c. k. rząd, aby wynajął prywatny lokal dla lepszego pomieszczenia niektórych działów szkoły przemysłowej we Lwowie i aby jak najprędzej wprowadzono w życie zawodowe szkoły dla bronzowników, cyzelerów i keramików.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby przyspieszył starania o budowę gmachu na pomieszczenie szkoły zawodowej w Kołomyi.

V. Sejm zważywszy, że szkolnictwo przemysłowe tak szczęśliwie rozwijające się w kraju naszym zanadto skąpo jest dotowane z funduszków państwowych w po-

równaniu z innymi krajami monarchii — zważywszy, że bez szkolnictwa przemysłowego i handlowego trudno jest, aby tak potrzebny dla ekonomicznej równowagi, przemysł krajowy mógł się w Galicyi rozwinąć, zważywszy, że liczniejsze zakładanie szkół przemysłowych i zawodowych ułatwi coraz to liczniejszemu zastępowi młodzieży kształcenie się w praktycznych zawodach — zważywszy, że kraj nasz żywo odczuwając tę potrzebę, wiele bardzo łoży na zakłady przemysłowe z funduszów krajowych — wzywa c. k. rząd o wydatniejsze dotowanie szkolnictwa przemysłowego w Galicyi i rozszerzenie akcji na polu zakładania szkół zawodowych i rękodzielniczych.

Przewodniczący:

Weigel.

Sprawozdawca:

Sękowski.

Wydatki państwa na szkolnictwo

podług preliminarzy budżetowych

Rok	Rodzaj szkoły	Kraje	
		Galicya	Bukowina
1895	1. Szkoły przemysłowe	101	30
	2. Szkoły przemysłowe fachowe dla poszczególnych gałęzi przemysłu	79	2
	3. Szkoły rysunków i modelowania	—	—
	4. Szkoły publiczne rzemieślnicze	—	—
	5. Subwencye na szkoły przemysłowe uzupełniające, muzea przemysł., datki na podniesienie szkolnictwa przemysłowego i dodatek służbowy dla suplentów	25	3
	6. Szkoły handlowe	2	—
	7. Ogół wydatków	207	35
	Procentowy udział krajów	844	143
1896	1. Szkoły przemysłowe	102	30
	2. Szkoły przemysłowe fachowe dla poszczególnych gałęzi przemysłu	84	5
	3. Szkoły rysunków i modelowania	—	—
	4. Szkoły publiczne rzemieślnicze	—	—
	5. Subwencye na szkoły przemysłowe uzupełniające, muzea przemysł., datki na podniesienie szkolnictwa przemysłowego i dodatek służbowy dla suplentów	28	4
	6. Szkoły handlowe	2	—
	7. Ogół wydatków	216	39
	Procentowy udział krajów	842	152
1897	1. Szkoły przemysłowe	110	32
	2. Szkoły przemysłowe fachowe dla poszczególnych gałęzi przemysłu	91	8
	3. Szkoły rysunków i modelowania	—	—
	4. Szkoły publiczne rzemieślnicze	—	—
	5. Subwencye na szkoły przemysłowe uzupełniające, muzea przemysł., datki na podniesienie szkolnictwa przemysłowego i dodatek służbowy dla suplentów	30	3
	6. Szkoły handlowe	7	—
	7. Ogół wydatków	238	43
	Procentowy udział krajów	867	156
1898	1. Szkoły przemysłowe	118	34
	2. Szkoły przemysłowe fachowe dla poszczególnych gałęzi przemysłu	88	9
	3. Szkoły rysunków i modelowania	—	—
	4. Szkoły publiczne rzemieślnicze	—	—
	5. Subwencye na szkoły przemysłowe uzupełniające, muzea przemysł., datki na podniesienie szkolnictwa przemysłowego i dodatek służbowy dla suplentów	32	4
	6. Szkoły handlowe	5	—
	7. Ogół wydatków	243	47
	Procentowy udział krajów	817	160
1899	1. Szkoły przemysłowe	119	37
	2. Szkoły przemysłowe fachowe dla poszczególnych gałęzi przemysłu	89	8
	3. Szkoły rysunków i modelowania	—	—
	4. Szkoły publiczne rzemieślnicze	—	—
	5. Subwencye na szkoły przemysłowe uzupełniające, muzea przemysł., datki na podniesienie szkolnictwa przemysłowego i dodatek służbowy dla suplentów	32	4
	6. Szkoły handlowe	8	—
	7. Ogół wydatków	248	49
	Procentowy udział krajów	828	165
1900	1. Szkoły przemysłowe	136	47
	2. Szkoły przemysłowe fachowe dla poszczególnych gałęzi przemysłu	105	9
	3. Szkoły rysunków i modelowania	—	—
	4. Szkoły publiczne rzemieślnicze	—	—
	5. Subwencye na szkoły przemysłowe uzupełniające, muzea przemysł., datki na podniesienie szkolnictwa przemysłowego i dodatek służbowy dla suplentów	34	5
	6. Szkoły handlowe	23	—
	7. Ogół wydatków	298	61
	Procentowy udział krajów	762	154

przemysłowe w tysiącach złr. w. a.

w roku: 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900.

w Radzie państwa reprezentowane												Razem	Wydatek ry- czadkowy na wszystkie kraje	Ogółem po odciążeniu inter- kalaryów
Śląsk	Morawy	Czechy	Austria dolna	Austria górna	Salzburg	Tyrol i Vorarlberg	Styrya	Karyntya	Kraina	Wybrzeże	Dalmacya			
63	123	388	238	—	33	38	71	—	—	72	—	1.157	—	1.157
43	107	366	68	46	10	64	11	53	24	17	—	890	3	873
—	2	—	7	1	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10
—	12	37	—	13	—	9	—	8	—	—	—	79	4	84
7	29	109	46	4	1	7	11	2	7	5	1	257	1) 73	330
2	3	30	1	6	—	12	6	1	—	—	—	63	5	68
115	276	930	360	70	44	130	99	64	31	94	1	2.456	85	2.522
4-67	11-23	37-88	14-67	2-86	1-80	5-29	4-03	2-60	1-25	3-81	0-04	100-00		
63	128	389	265	—	35	40	73	—	—	72	—	1.197	—	1.197
47	116	379	70	48	10	71	11	52	28	16	—	937	3	922
—	2	—	7	1	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10
—	13	39	—	14	—	9	—	9	—	—	—	84	2	86
8	30	120	36	6	—	7	14	2	8	5	1	269	1) 91	360
2	3	34	4	6	—	12	6	2	—	—	—	71	3	74
120	292	961	382	75	45	139	104	65	36	93	1	2.568	99	2.649
4-67	11-37	37-41	14-90	2-89	1-80	5-42	4-04	2-52	1-39	3-61	0-04	100-00		
67	162	394	298	—	36	41	75	—	—	76	—	1.291	—	1.291
47	122	407	70	50	11	75	12	55	29	16	—	693	3	974
—	2	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9
—	13	40	—	14	—	10	—	9	—	—	—	86	2	88
9	34	130	41	2	1	7	14	2	9	6	1	289	1) 93	385
2	2	38	4	7	—	12	6	2	—	—	—	80	8	88
125	335	1.009	420	73	48	145	107	68	38	98	1	2.748	106	2.835
4-57	12-21	36-71	15-27	2-65	1-78	5-26	3-88	2-47	1-35	3-56	0-06	100-00		
69	121	582	290	—	37	42	76	—	—	79	—	1.448	—	1.448
45	128	410	71	49	13	79	13	56	35	17	—	1.013	4	1.005
—	2	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9
—	14	42	—	15	—	10	—	11	—	—	—	92	2	94
10	35	142	39	6	1	8	14	2	9	7	2	311	1) 110	420
5	10	41	4	7	—	13	6	2	—	—	—	93	2	96
129	310	1.217	411	77	51	152	109	71	44	103	2	2.966	118	3.072
4-37	40-45	41-03	13-86	2-60	1-73	5-12	3-69	2-37	1-50	3-44	0-07	100-00		
70	212	427	346	—	43	42	76	—	—	79	—	1.451	—	1.451
38	103	413	75	52	13	87	12	59	30	17	—	995	—	995
—	2	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9
—	16	43	—	15	—	11	—	12	—	—	—	97	2	98
12	37	157	40	7	1	9	15	2	10	8	3	338	1) 140	478
2	12	50	5	7	—	12	6	2	—	—	—	104	5	109
122	352	1.090	473	81	57	161	109	75	40	104	3	2.994	147	3.140
4-08	12-71	36-41	15-81	2-68	1-90	5-39	3-67	2-51	1-34	3-49	0-08	100-00		
78	341	624	330	—	50	55	92	—	—	88	—	1.841	—	1.841
45	129	542	83	63	15	116	14	72	36	22	—	1.252	3	1.255
—	2	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9
—	—	78	—	18	—	14	—	16	—	—	—	126	2	128
12	40	191	208	7	1	9	16	3	11	9	3	549	1) 172	720
4	16	60	6	8	—	13	7	3	—	—	—	140	18	158
139	528	1.495	634	96	66	207	129	94	47	119	3	3.916	195	4.111
3-57	13-47	38-17	16-18	2-46	1-69	5-28	3-30	2-42	1-20	3-03	0-07	100-00		

nauczycieli przemysłowych i około 1.000 zł. rocznie na dodatki dla suplentów.

Rok	Przedmiot	Kraje w Radzie państwa reprezentowane														
		Galicya	Bukowina	Śląsk	Morawy	Czechy	Austria dolna	Austria górna	Salzburg	Tyrol i Vorarlberg	Styrya	Karyntya	Kraina	Wybrzeże	Dalmacya	Razem w całej Austryi
1896	W stosunku do podatków bezpośrednich opłacanych przez kraje wynoszą dotacye na szkolnictwo przemysłowe procent (%)	1.87	3.12	4.86	2.52	3.41	1.07	1.51	4.79	4.28	1.67	4.11	2.35	2.66	0.14	2.33
1897	W stosunku do podatków bezpośrednich opłacanych przez kraje wynoszą dotacye na szkolnictwo przemysłowe procent (%)	2.08	3.49	5.15	2.96	3.52	1.13	1.56	5.03	4.71	1.78	4.35	2.59	2.80	0.21	2.48
1898	W stosunku do podatków bezpośrednich opłacanych przez kraje wynoszą dotacye na szkolnictwo przemysłowe procent (%)	1.95	4.90	4.91	2.77	3.91	1.00	1.57	5.00	4.37	1.69	4.42	2.32	2.76	0.28	2.49
1899	W stosunku do podatków bezpośrednich opłacanych przez kraje wynoszą dotacye na szkolnictwo przemysłowe procent (%)	1.89	3.87	4.70	3.25	3.47	1.07	1.72	5.32	4.74	1.71	4.65	2.63	2.85	0.33	2.47
1900	W stosunku do podatków bezpośrednich opłacanych przez kraje wynoszą dotacye na szkolnictwo przemysłowe procent (%)	2.27	4.23	4.94	4.34	4.64	1.32	2.04	6.06	5.76	1.90	5.71	2.86	2.99	0.37	3.07